

“TERUGKEER ATMOSFERISCHE KETEL IS RONDUIT BELACHELIJK”

BASISKENNIS IS ABSOLUTE MUST IN EEN CONTINU EVOLUERENDE HVAC-MARKT

Joris Mampaey, voorzitter van ATIC (de Koninklijke Technische Vereniging van de verwarmings- en ventilatietechnische nijverheid en van de aanverwante takken) zit niet verlegen om een krasse uitspraak.

En de visie van Mampaey beperkt zich niet enkel tot het domein verwarming. In dit opiniestuk neemt hij de volledige HVAC-sector onder de loep en stelt hij een aantal evoluties aan de kaak. Wat de voorzitter denkt over o.a. het succes van de warmtepomp, de terugkeer van de atmosferische ketel en het primaire energieverhaal leest u in onderstaand artikel.

Door Philip Viane

J.L. MAMPAEY BVBA

Joris Mampaey is een bekend gezicht in de sector. Heel wat installateurs kennen hem beter in de hoedanigheid van managing director van J.L. Mampaey bvba en Remeha Mampaey nv, vertegenwoordiger van het merk Remeha in Vlaanderen en Brussel. Nu hij die functie naast zich heeft neergelegd, concentreert hij zich ten volle op zijn rol als voorzitter van de vereniging ATIC.

ATIC IN HET OPLEIDINGSVERHAAL

Er zijn heel wat opleidingsinstellingen, maar waar onderscheidt het ATIC zich van zijn concullega's? "Het grootste deel van het opleidingsaanbod is gecreëerd

ATIC

VERWARRING ROND KERNTAKEN

Er bestaat enige verwarring rond de kernactiviteiten van de Koninklijke Technische Vereniging van de verwarmings- en ventilatietechnische nijverheid en van de aanverwante takken. Mampaey verduidelijkt: "ATIC associeert men nog te vaak met een beroepsorganisatie, terwijl het eigenlijk gaat om een puur technische vereniging ter bevordering van installatietechnieken in gebouwen."

MISSIE

ATIC verenigt professionals die op vlak van 'verwarming en klimaatregeling' betrokken zijn bij studiebureaus, administraties, scholen, research & development, controleorganismen... en bedrijven die thermisch materiaal vervaardigen, installeren of verkopen.

op maat van de installateur, is voornamelijk praktijkgericht en legt de focus in hoofdzaak op het mechanische aspect. ATIC legt de nadruk eerder op dimensionering, het begrijpen van basismechanismen en het kunnen ontwerpen van een installatie." Mampaey ziet nog steeds professionals die een gebrek aan basiskennis vertonen. "Bij een relatief eenvoudig begrip als isolatiewaarden, zijn er nog steeds vakmannen die het volledige plaatje niet begrijpen, en dat is op zijn minst verwonderlijk te noemen", vertelt de voorzitter.

HET INSTALLATEURSBEROEP

Einde van de installatiewereld?

Een goede luchtdichtheid van de bouwschil wordt in het kader van de energieprestatie-eisen steeds belangrijker, met als gevolg dat de warmtevraag een stuk minder groot wordt. Mampaey: "Sommige installateurs vrezen dan ook dat deze evolutie er zal voor zorgen dat er geen toekomst meer is weggelegd voor hen. Er zijn er zelfs die het einde van de installatiewereld aankondigen, maar die vrees is ongegrond. Wel moet de professional weten waarover hij het heeft en moet hij op de hoogte zijn van de diverse evoluties binnen zijn sector."

Het blind vertrouwen

De adviserende rol van de installateur mag geenszins onderschat worden. Een verstaanbaar kader kunnen schetsen bij de verschillende technieken en technologieën neemt, in die context, aan belang toe. "Vroeger had de consument een blind vertrouwen in zijn installateur. Nu bevinden we ons in een heel ander klimaat, een

waar o.a. het gewijzigde medialandschap mee aan de basis ligt van een grotere mondigheid van de consument. De klant kan zich nu een veel beter beeld vormen van wat hij nodig heeft en durft hetgeen de vakman vertelt in vraag te stellen. Hierdoor krijg je een uiterst interessante dialoog, en dient de installateur zich meer dan ooit te wapenen met voldoende technische bagage en kennis."

Basiskennis is absolute must

Een streepje voor – Er wordt tegenwoordig vaak gegoocheld met begrippen als passief-woningen, zero energy buildings, positieve energiehuizen enz. "Ik hoor het allemaal wel graag vertellen, maar we kunnen niet rond het feit dat niet iedereen weet waarover het precies gaat. Hoe kan een installateur zich competitief opstellen, als hij niet weet wat wordt bedoeld met deze termen? Door te laten blijken dat je een inspanning wil leveren om van de laatste ontwikkelingen op de hoogte te zijn, en bijgevolg in machte bent om dergelijke fenomenen begrijpelijk uit te leggen, heb je een goede streep voor op de concurrent."

Correct dimensioneren

– Overdimensioneren is een oud zeer. "En toch komt het nog altijd veelvuldig voor", vult Mampaey aan. "Het aanbieden van een grotere installatie dan nodig is nogmaals een bewijs van het gebrek aan algemene kennis. Een vakman moet een correcte inschatting kunnen maken van het benodigde vermogen. Is hij daartoe in staat, dan blijft hij ook hier bepaalde concurrenten een stap voor."

Subsidiemaatregelen als

argument – Met het drastisch

omgooien van de steunmaatregelen en het verdwijnen van de fiscale aftrek, verliest de condensatieketel een stuk aantrekkelijkheid. Heel wat consumenten die voordien bereid waren om te investeren in deze technologie, zijn nu bijna noodgedwongen van dat plan afgestapt. "Dat is niet eens merkwaardig. Het wordt dan nog eens een stuk moeilijker als de professional niet uitgelegd krijgt dat niet enkel subsidies de technologie interessant maken. Slecht geïnformeerde installateurs hebben geen argumenten meer, terwijl het eigenlijk eenvoudig uit te leggen valt dat de klant een hoop energie kan besparen en dat dergelijke toestellen zichzelf op relatief korte termijn terugverdienen."

Basisregels in acht nemen

– Zowel bij het installeren van verwarmings- als ventilatiesystemen moet men zich aan enkele basisregels houden. "Het implementeren van een verwarmingsinstallatie is niet meteen de meest complexe materie. Als je de basis kent, dan kom je er wel", drukt Mampaey ons op het hart.

Certificering bewijst zijn nut

– "Een ander gevolg van een tekort aan vaardigheid en kunde, is dat er installateurs rondlopen die levensgevaarlijke installaties afleveren. De certificeringen voor de installatietechniek bewijzen in deze dus wel degelijk hun nut en ik hoop dat we zo'n toestanden op die manier tot een minimum herleiden. De absolute voorwaarde is natuurlijk dat er voldoende gecontroleerd wordt."

"Nieuwe technieken zijn gemeengoed geworden"

Nieuwe technieken, extra opleidingen, een veranderende wetgeving: het zijn allemaal

factoren die een invloed kunnen hebben op het enthousiasme waarmee een vakman zijn beroep uitoefent. En er zijn er die uiteindelijk afhaken. Mampaey spreekt tegen: "Veel maken een grote fout door mensen te onderschatten. Men dacht destijds ook dat er – met de integratie van meer elektronica in bepaalde toestellen – heel wat installateurs niet overweg zouden kunnen met deze nieuwe technieken. Nu, zoveler jaren later, merk ik dat de zogezegd nieuwe systemen als gemeengoed beschouwd worden. Niemand maalt er nog om. Er is een hele generatie professionals die er perfect mee overweg kan."

ALLES KOMT TERUG

Heel wat van de technieken die nu als nieuw worden beschouwd, zijn eigenlijk al een aantal decennia geleden ontwikkeld, denken we maar aan de warmtepomp. En ook de techniek achter de condenserende ketel is al een dertig jaar oud. Mampaey licht toe.

"Vergelijkbare problemen als dertig jaar geleden"

"Toen ik mijn eerste stappen in de verwarmingswereld zette, nu zo'n dertig jaar geleden, maakten we de tweede energiecrisis door. Warmtepompen waren op dat moment enorm populair en we waren er met zijn allen heilig van overtuigd dat we het ei van Columbus te pakken hadden. Niets bleek minder waar. Er waren een aantal onoverkomelijke problemen die stoken in de wielen staken van een grote doorbraak en de warmtepomp verdween al zo gauw weer op de achtergrond als ze destijds was opgedoken." Sinds 2005 merken we een hernieuwde interesse in de warmtepomp en de techniek lijkt een volwaardige speler geworden tussen de klassieke systemen binnen het verwarmingslandschap. Mampaey: "Tijdens een conferentie, een zevental jaar terug, moest ik tot mijn verbazing vaststellen dat we opnieuw met dezelfde problemen geconfronteerd werden als twintig jaar eerder." Waaraan wijt u dan het succes dat de warmtepomp nu wel kent? "Ik stel vast dat de marketeers van warmtepompen hun werk veel beter hebben gedaan dan die die verantwoordelijk zijn voor het promoten van de klassieke verwarmingstoestellen. Vandaag worden mensen nog te vaak een rad voor de ogen gedraaid. Vooral het feit dat de fundamentele basisproblemen van zoveler jaren terug nog steeds bestaan, is daar

"INSTALLATEURS DIE WILLEN INVESTEREN IN OPLEIDING KOMEN HET VERST. KENNIS IS MACHT, EN DAT GELDT EVENGOED IN ONZE BRANCHE", VERTELT JORIS MAMPAEY

DEADLINE 2020

De voormalig zaakvoerder van Remeha Mampaey en huidig voorzitter van ATIC is erg begaan met het milieu en de mogelijke consequenties van de klimaatverandering is niet meteen overtuigd van een goede afloop. "De mogelijke gevolgen van een klimaatverandering worden nog steeds zwaar onderschat. Halen we de 2020-doelstellingen?"

We hebben nog zeven jaar de tijd.

Om tot op dat punt te geraken, zijn er nog heel wat inspanningen nodig door de verschillende actoren. In alle eerlijkheid zie ik de toekomst op dat vlak somber in. Er zal in ieder geval meer moeten gebeuren dan hetgeen we nu doen. Een positief signaal vanwege de overheid en ondersteunende maatregelen kunnen wel degelijk een boost betekenen, maar is men daartoe bereid?"

het beste bewijs van. Zo hebben we, bij lucht-waterwarmtepompen, nog steeds te maken met sommige beperkingen inzake buitentemperaturen en zijn de gevolgen die boringen op termijn met zich kunnen meebrengen minder bekend. Verder stel ik me vragen bij de keuze van de overheid om de elektrische warmtepomp te subsidiëren. Er wordt steen en been geklaagd over een mogelijk gebrek aan stroom, en men vreest steeds meer voor periodieke black-outs. Om dan promotie te voeren voor de elektrische warmtepomp, vind ik op zijn minst dubieus. Hier ontbreekt het de politiek toch aan visie." Ondanks enkele kritische uitingen, is de voorzitter er toch van overtuigd dat de warmtepomp een blijver is. "Voor bepaalde toepassingen bewijst de warmtepomp zeker zijn nut, en het thermodynamisch plaatje klopt."

"Condensatieketel is nu de standaard"

Ook de techniek achter de condenserende ketel bestaat al een hele poos. "Destijds bleek de technologie echter niet interessant genoeg omwille van allerlei redenen. Het is het aspect rendement en de stijgende aandacht voor energievriendelijke oplossingen die ervoor gezorgd hebben dat er overgegaan werd tot het produceren van een marktrijp product. Vandaag is een condenserende ketel de standaard." Als we vragen naar het fenomeen van de 'terugkeer van de klassieke ketel', antwoordt Mampaey vol onbegrip. "Het opnieuw toepassen van klassieke ketels of verouderde technieken is ronduit belachelijk. Het is een trend die volgens mij voor een groot deel veroorzaakt is door mensen met een gebrek aan kennis en kunde. Ondanks het gegeven dat condenserende ketels bij hogere temperaturen een wat lager rendement hebben, zijn ze op dat ogenblik nog altijd 5% rendabeler dan een niet-

condenserende ketel."

GROENE GOLF

Het groene denken heeft in tal van domeinen huisgehouden. Zo verdween bijvoorbeeld de atmosferische gasbrander ten koste van de premixbrander. Maar niet enkel in de verwarmingsbranche schrapte men milieuvriendelijke componenten en systemen.

Koeling

"In het domein koeling is men tot het besef gekomen dat de klassieke CFK's boosdoeners zijn en dat die dienen te verdwijnen. De volledige industrie zet zwaar in op het vinden van een volwaardig en even performant alternatief. Verder zien we dat ook bij luchtverdeling inspanningen worden geleverd om grote energieverbruikers zoals ventilatoren en pompen naar de vandaag geldende eisen aan te passen. We gaan naar variabele debietsystemen, zowel in lucht- als in watervoerende systemen", voorspelt Mampaey.

Ventilatie

Ook in ventilatie zijn een aantal belangrijke stappen genomen. Mampaey: "De ventilatiegroepen uitgerust met klassieke centrifugaal ventilatoren zijn tegenwoordig ver te zoeken. EC en DC motoren zijn de standaard geworden."

TOEKOMSTMUZIEK

Elektronica en sturing zijn door de jaren heen enorm geëvolueerd. De mogelijkheden zijn legio. Het is dan ook binnen deze beide domeinen dat Mampaey nog heel wat groeimogelijkheden ziet.

Simulatierekenen is toverwoord

"Performante informatica maakt het mogelijk om uiterst nauwkeurige ontwerpen te maken. Het geeft de gebruiker het vermogen in te schatten wat de gevolgen van een bepaalde actie zullen zijn. Simulatierekenen is dan ook op dit ogenblik het toverwoord in heel wat academische middens. Ik ben ervan overtuigd dat er op dit vlak steeds meer geïntegreerde systemen zullen ontstaan, die niet enkel makkelijk

toepasbaar zijn, maar die het mogelijk maken om het thermisch comfort te berekenen alvorens de eerste steen van het gebouw gelegd is", klinkt de voorzitter overtuigend.

Vraaggestuurd verwarmen

Het fenomeen vraagsturing is gemeengoed geworden in ventilatie, maar biedt nog heel wat potentieel voor de verwarmingsmarkt. Mampaey: "Als we kijken naar de individuele woninginstallatie, dan gaan we naar systemen die regelen in functie van de gebruiker. Een klassieke woning is namelijk opgebouwd uit verschillende ruimtes, die elk afzonderlijk specifieke warmtebehoefes hebben. Met een klassiek systeem is het niet mogelijk om te voldoen aan die wisselende warmtevraag per ruimte. Net daarom dat vraagafhankelijk produceren de uitdaging wordt voor de komende jaren."

PRIMAIR ENERGIEVERBRUIK

"Bij heel wat discussies dreigt men het primair energieverbruik uit het oog te verliezen. Het is nochtans de spil in het komen tot milieuvriendelijke alternatieven en het vinden van oplossingen voor energieverblindende installaties. Hier komt de kunde van de installateur en de ontwikkelingszin van de verschillende aanbieders in het vizier. Het is enkel en alleen door een intelligente installatietechniek dat men dat energieverbruik tot een minimum kan herleiden", meent Mampaey.

DE CONSUMENT DRAAIT ER VOOR OP

Tot slot laat de voorzitter van ATIC zich nog even uit over de gekende gewestproblematiek. "Regelgeving is een goede zaak, maar men mag niet overdrijven. Toen er sprake was van de EPB-problematiek kwam men ook naar onze mening vragen. We zijn ingegaan op hun verzoek, maar kwamen meteen tot de vaststelling dat we onze adviezen tot driemaal toe dienden te herhalen: voor het Vlaams Gewest, Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest. Het feit dat we telkens anders moeten nadenken voor de verschillende gewesten is absurd. Als ik een ingenieur naar drie opleidingen moet sturen, ook als is de tweede en derde een afkooksel van de eerste, dan is hij een aantal dagen kwijt die niet meteen gerecupereerd kunnen worden. Dat verlies moet gecompenseerd worden, en wie denk je dat daarvoor opdraait? Juist ja, de consument. De regelgever moet durven ingrijpen en realistisch nadenken", besluit Mampaey. □